

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S
DĖL AUGALŲ (MIŠKO) GENETINIŲ DRAUSTINIŲ NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

2004 m. liepos 7 d. Nr. D1-374

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatymo (Žin., 2001, Nr. [90-3144](#)) 9 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. sausio 22 d. nutarimo Nr. 73 „Dėl Lietuvos Respublikos augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatymo įgyvendinimo“ (Žin., 2002, Nr. [8-272](#)) 1 punktu,

1. T v i r t i n u Augalų (miško) genetinių draustinių nuostatus (pridedama).

2. P r i p a ž i s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. balandžio 7 d. įsakymą Nr. 133 „Dėl Miško genetinių draustinių nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. [31-882](#)).

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2004 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. D1-374

AUGALŲ (MIŠKO) GENETINIŲ DRAUSTINIŲ NUOSTATAI**I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Augalų (miško) genetinių draustinių nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja miško genetinių draustinių (toliau – Draustiniai) steigimo, miško genetinių išteklių juose naudojimo, atkūrimo, apsaugos, priežiūros, įvertinimo, apskaitos bei Draustinių žymėjimo tvarką.

2. Draustinių paskirtis – išsaugoti miško medžių populiacijų genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šių populiacijų atsikūrimą arba atkūrimą jų dauginamąja medžiaga.

3. Pagrindinės Nuostatų sąvokos:

3.1. **miško genetinis draustinis** – teritorija, skirta ilgalaikiam genetiškai vertingų medžių populiacijų arba jų dalių išsaugojimui;

3.2. **miško genetiniai ištekliai** – faktiškai ir potencialiai naudingi medžiai bei jų dalys, pasižyminčios funkcionaliomis generatyvinio arba vegetatyvinio dauginimosi savybėmis;

3.3. **miško medžių populiacija** – tarpusavyje laisvai besikryžminančių ir besidauginančių tam tikros rūšies medžių bendrija, kuri daugelį kartų auga toje pačioje vietoje ir yra prisitaikiusi prie aplinkos sąlygų.

II. DRAUSTINIŲ STEIGIMAS IR REGISTRAVIMAS

4. Draustinius valstybiniuose ir privačiuose miškuose steigia, jų ribas nustato ir keičia Lietuvos Respublikos Vyriausybė Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos teikimu.

5. Draustinius gali siūlyti įsteigti fiziniai, juridiniai asmenys ir nevalstybinės organizacijos. Siūlant įsteigti Draustinius, Miško sėklininkystės ir selekcijos tarnybai (toliau – Tarnyba) pateikiama tokia informacija: Draustinio vieta (miškų urėdija, valstybinio parko direkcija, girininkija arba savininko valdos adresas, kvartalas, sklypas), medyno rūšinė sudėtis, vidutinis amžius, plotas, jo ypatumai bei siūlymo įsteigti motyvai.

6. Miško genetinius išteklius siūlomuose steigti Draustiniuose įvertina Tarnyba, vadovaudamasi Miško genetinių išteklių atrankos metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. 213 (Žin., 2003, Nr. [50-2235](#)), atsižvelgdama į Miško genetinių išteklių koordinacinio centro (Lietuvos miškų instituto) rekomendacijas. Įvertinimo medžiagą Tarnyba pateikia Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai.

7. Įsteigti Draustiniai registruojami: Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastrė Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 30 d. nutarimu Nr. 587 (Žin., 2002, Nr. [46-1745](#)), nustatyta tvarka, Augalų nacionalinių genetinių išteklių centrinėje duomenų bazėje Augalų nacionalinių genetinių išteklių centrinės duomenų bazės nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. 593 (Žin., 2003, Nr. [115-5232](#)), nustatyta tvarka, bei Lietuvos miško sėklinės bazės sąvade Lietuvos miško sėklinės bazės sąvado nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 23 d. įsakymu Nr. 457 (Žin., 2002, Nr. [89-3813](#)), nustatyta tvarka.

III. DRAUSTINIŲ APSAUGA IR PRIEŽIŪRA

8. Draustinių apsaugą ir priežiūrą vykdo jų valdytojai ir savininkai, laikydamiesi šių Nuostatų reikalavimų.

9. Siekiant užtikrinti Draustinius sudarančių miško medžių populiacijų ar jų dalių tvarumą, aplink juos išskiriamos ne siauresnės kaip 50 metrų pločio apsauginių medynų juostos, kurias kirsti plynai draudžiama.

10. Siekiant apsaugoti spygliuočių medžių rūšių Draustinius nuo gaisrų mineralizuojamos kvartalinės. Esant pavojui kilti miško gaisrams, savivaldybių vykdomosios institucijos miškų urėdijų arba valstybinių parkų direkčių teikimu gali uždrausti arba apriboti fizinių asmenų lankymąsi Draustiniuose ir juose esančių miško išteklių naudojimą.

11. Draustiniuose pastebėjus miško kenkėjus arba ligų požymius, vykdomos kompleksinės sanitarinės miško apsaugos priemonės: išdėstomos feromoninės gaudyklės ir vabzdžiagaudžiai medžiai, naudojami cheminiai ir biologiniai preparatai, vykdomi sanitariniai kirtimai.

12. Apie pastebėtus pažeidimus Draustiniuose jų valdytojai arba savininkai privalo informuoti Tarnybą ne vėliau kaip per tris dienas nuo pažeidimo nustatymo. Gavę atitinkamus nurodymus iš Tarnybos, Draustinių valdytojai arba savininkai privalo imtis priemonių neigiamam poveikiui pašalinti.

IV. MIŠKO GENETINIŲ IŠTEKLIŲ DRAUSTINIUOSE NAUDOJIMAS

13. Miško genetiniai ištekliai Draustiniuose turi būti naudojami taip, kad jie būtų išsaugoti ir atsikurtų ar būtų atkurti jų dauginamąja medžiaga bei padarytas kuo mažesnis poveikis saugomų miško medžių populiacijų genetinei įvairovei. Miško genetinių išteklių naudojimas Draustiniuose negali pakenkti jų būklei. Draustiniuose būtina išlaikyti artimus natūraliems medynams būdingus požymius, kad jų evoliucija vyktų savaime.

14. Jei Draustiniuose yra kitų saugomų kraštovaizdžio kompleksų ir objektų, juose vykdoma miškų ūkinė veikla derinama su šių Nuostatų reikalavimais.

15. Ūkinės priemonės Draustiniuose vykdomos taip, kad būtų išsaugota ta pati medynų rūšinė sudėtis.

16. Draustiniuose leidžiama:

16.1. vykdyti sanitarinius kirtimus;

16.2. vykdyti ugdymo kirtimus, iškertant tikslines medžių rūšis stelbiančius medžius ir siekiant išsaugoti optimalų tikslinių medžių rūšių tankumą bei užtikrinti medyno tvarumą viso jo vystymosi metu;

16.3. sėkliniais metais atlikti atrankinius, atvejinius ir siaurabiržius kirtimus, siekiant sudaryti sąlygas pagrindinėms medžių rūšims atželti;

16.4. taikyti žėlimą skatinančias priemones;

16.5. ruošti miško dauginamąją medžiagą, nepažeidžiant medžių gyvybingumo;

16.6. vykdyti mokslinius-tiriamuosius darbus, nepažeidžiant medžių gyvybingumo;

16.7. grybauti, uogauti ir medžioti.

17. Draustiniuose draudžiama:

17.1. kirsti sveikus medžius, įrengti valksmas, jei tai nėra numatyta Tarnybos išduotuose Draustinių tvarkymo rekomendacijose;

17.2. naikinti traką ir pomiškį, jeigu tai nesuderinta su Tarnyba;

17.3. ardyti paklotę ar pažeisti žemės paviršių (išskyrus atvejus, kai vykdomos miško žėlimą skatinančios priemonės);

17.4. sausinti, tręšti, naudoti kenksmingas chemines medžiagas, išskyrus priemones prieš medžių ligų ir kenkėjų išplitimą;

17.5. įrengti automobilių stovėjimo aikšteles, poilsia vietas, stovyklavietes ir rekreacinius įrenginius.

18. Jei aplink Draustinį išskirta buferinė apsaugos zona, juo draudžiama įrengti karjerus bei melioracinius įrenginius.

19. Draustiniuose, siekiant išsaugoti esamą genetinę įvairovę ir suformuoti įvairaus amžiaus bei struktūros produktyvius, geros kokybės medynus, vykdomi natūralų medynų atžėlimą skatinantys kirtimai. Dažniausiai vykdomi atvejiniai ir atrankiniai kirtimai. Dėl nevienodo medynų

tvarumo bei skirtingų augavietės sąlygų kirtimo amžius Draustiniuose neribojamas. Kirtimai Draustiniuose vykdomi tik gavus Leidimą vykdyti kirtimus miško sėklinės bazės objektuose, kuri išduoda Tarnyba. Jis pateikiamas regionų aplinkos apsaugos departamentams arba jų įgaliotiems struktūriniais padaliniais, išduodantiems Leidimą kirsti mišką.

20. Tarnyba, atsižvelgdama į Miško nacionalinių genetinių išteklių koordinacinio centro (Lietuvos miškų instituto) siūlymus, Draustiniams plėsti gali parinkti rezervinius medynus, kurie šiuo metu neatitinka Draustiniams keliamų reikalavimų, bet ateityje gali juos atitikti. Šiam tikslui gali būti parenkami ne tik medynai, bet ir nedidelės aikštelės, kurios apželdinamos Draustinių miško genetinių išteklių dauginamąja medžiaga. Rezerviniuose medynuose atliekamos ūkinės priemonės, kurios turi užtikrinti, kad medynų kokybė atitiktų Draustiniams keliamus reikalavimus.

V. MIŠKO GENETINIŲ IŠTEKLIŲ DRAUSTINIUOSE ATKŪRIMAS

21. Miško genetiniai ištekliai Draustiniuose atkuriami tik tų pačių Draustinių miško dauginamąja medžiaga.

22. Draustiniuose miško genetiniai ištekliai atkuriami derinant miško želdinimo ir žėlimo būdus.

23. Siekiant Draustiniuose augančių pagrindinių medžių rūšių atžėlimo, taikomos žėlimą skatinančios priemonės: purenamas dirvožemio paviršius, gerinamas pomiškio apšvietimas, šalinamas trakas. Siekiant didesnės genetinės įvairovės, Draustiniuose, atsižvelgiant į medynų (medžių) sėklinius metus ir jų periodiškumą, vykdomas miško žėlimo skatinimas.

24. Susilpnėjus Draustiniuose augančių pagrindinių medžių rūšių galimybėms atželti bei pradėjus formuotis nepakankamai atželiančioms aikštėms, Draustinius būtina dirbtinai apželdinti.

25. Jei Draustinį sudarantys medynai vienaamžiai, būtina skatinti grupinį atžėlimą ir siekti sudaryti jame įvairesnę genotipinę struktūrą, formuoti daugiaardžius ir įvairiaamžius medynus.

26. Medžių rūšių kaita Draustiniuose neleidžiama, ji reguliuojama taikant atitinkamų medžių rūšių žėlimą skatinančias priemones, dirbtinai želdant arba vykdant ugdomuosius kirtimus.

VI. DRAUSTINIŲ RIBŲ ŽYMĖJIMAS MIŠKE IR DOKUMENTACIJA

27. Draustinių ribas valstybiniuose miškuose pažymi valstybinių miškų valdytojai. Jei Draustiniai yra privačiuose miškuose, jų ribų žymėjimą miške organizuoja Tarnyba, suderinusi su miško savininkais. Jos žymimos taip: jei Draustinių teritorija neišsiskiria iš gretimų medynų, jie atibojami spindžiais. Kampiniai ir kas 30–50 m (matavimo atstumu) prie ribos augantys medžiai 1,3 m aukštyje, išorinėje sklypo pusėje pažymimi lietaus nenuplaunamų baltų dažų puslankiais. Prie privažiavimo vietos į Draustinius (kelio, kvartalinės ir kt.) pastatomi informaciniai ženklai, kuriuose nurodoma informacija apie Draustinius (paskirtis, plotas, įsteigimo metai, trumpas aprašymas ir kt.).

28. Draustinių dokumentacija yra: Miško genetinio draustinio pasas ir kartografinės medžiagos kopija. Pasą ir kartografinės medžiagos kopiją parengia Tarnyba 2 egzemplioriais. Vienas egzempliorius saugomas Tarnyboje, kitas – perduodamas Draustinio valdytojui (savininkui), kopija – girininkijai.

29. Taksoraščiuose turi būti pažymėti Draustinių identifikavimo kodai Lietuvos miško sėklinės bazės sąvade, o kartografinėje medžiagoje – jų ribos apvedamos žalios spalvos linija, kuriose turi būti įrašyta: „GD“ (genetinis draustinis). Draustinius išregistravus iš Lietuvos miško sėklinės bazės sąvado, taksoraštyje turi būti įrašyta jų išregistravimo data.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Asmenys, pažeidę šių Nuostatų reikalavimus, traukiami atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.